

Konwencja Europejska o immunitecie Państwa

Sporządzona w Bazylei dnia 16 maja 1972

Preambuła

Państwa członkowskie Rady Europy, sygnatariusze niniejszej Konwencji,
Zważywszy, iż celem Rady Europy jest zacieśnienie więzi pomiędzy jej
Państwami członkowskimi,

Zważywszy na fakt, że w prawie międzynarodowym istnieje tendencja do
zawężania przypadków, w których Państwo może powoływać się na
immunitet wobec obcych sądów;

Pragnąc ustanowić w swoich wzajemnych stosunkach wspólne zasady w
odniesieniu do zakresu immunitetu jurysdykcyjnego jednego Państwa do
jurysdykcji sądów innego Państwa, z myślą zapewnienia

zastosowania się do orzeczeń wydanych przeciwko innemu Państwu;

Zważywszy, iż przyjęcie owych zasad przyczyni się do przyspieszenia prac
nad harmonizacją w dziedzinie prawnej przez Państwa członkowskie Rady
Europy,

Uzgodniły, co następuje:

Rozdział I

Immunitet jurysdykcyjny

Artykuł 1

1. Umawiające się Państwo, które wszczyna lub podejmuje interwencję w
postępowaniu przed sądem

innego Umawiającego się Państwa, poddaje się jurysdykcji sądów tego
Państwa dla celów tego postępowania.

2. Takie Umawiające się Państwo nie może powoływać się na immunitet od
jurysdykcji sądów innego Umawiającego się Państwa w odniesieniu do
jakiegokolwiek powództwa wzajemnego:

(a) powstałego się stosunku prawnego lub z faktów, na których opiera się
powództwo główne;

(b) jeżeli, zgodnie z postanowieniami niniejszej Konwencji, nie byłoby ono uprawnione do powoływania się na immunitet w odniesieniu do tego powództwa wzajemnego, jeśli zostałoby wszczęte przeciwko niemu odrębne postępowanie w tych sądach.

3. Umawiające się Państwo, które wniesie powództwo wzajemne przed sądem innego Umawiającego się Państwa, poddaje się jurysdykcji sądów tego Państwa nie tylko w odniesieniu do powództwa głównego.

Artykuł 2

1. Umawiające się Państwo nie może powoływać się na immunitet od jurysdykcji sądu innego Państwa, jeżeli zobowiązało się ono do poddania się jurysdykcji tego Państwa:

(a) w drodze umowy międzynarodowej;

(b) na podstawie warunku zawartego w pisemnym kontrakcie; lub

(c) w drodze wyraźnej zgody wyrażonej po powstaniu sporu pomiędzy stronami.

Artykuł 3

1. Umawiające się Państwo nie może powoływać się na immunitet od jurysdykcji sądu innego Umawiającego się Państwa, jeżeli, przed powołaniem się na immunitet, podejmuje ono jakiekolwiek działania w trakcie postępowania co do meritum sprawy. Jednakże, jeżeli Państwo to przekona sąd, iż nie mogło ono uzyskać wiedzy co do faktów mogących stanowić podstawę do powołania się na immunitet zanim takie działanie zostało podjęte, o ile uczyni to w możliwie najwcześniejszym terminie.

2. Nie będzie się poczytywać, że Umawiające się Państwo zrzekło się immunitetu, jeżeli występuje ono przed sądem innego Umawiającego się Państwa w celu powołania się na immunitet.

Artykuł 4

1. Z zastrzeżeniem postanowień Artykułu 5, Umawiające się Państwo nie może powoływać się na immunitet od jurysdykcji sądów innego Umawiającego się Państwa, jeżeli postępowanie dotyczy zobowiązania

Państwa, które z mocy kontraktu ma zostać spełnione na terytorium Państwa sądu orzekającego.

2. Paragraf 2 nie będzie miał zastosowania:

- (a) w wypadku kontraktu zawartego pomiędzy państwami;
- (b) jeżeli strony kontraktu pisemnie ustaliły inaczej;
- (c) jeżeli Państwo jest stroną kontraktu zawartego na jej terytorium, a zobowiązania tegoż Państwa są regulowane przez jego prawo administracyjne.

Artykuł 5

1. Umawiające się Państwo nie może powoływać się na immunitet od jurysdykcji sądu innego Umawiającego się Państwa, jeżeli postępowanie dotyczy kontraktu o zatrudnienie pomiędzy tym Państwem a indywidualną osobą, gdy praca ma być świadczona na terytorium Państwa sądu orzekającego.

2. Paragraf 1 nie będzie miał zastosowania gdy:

- (a) indywidualna osoba była obywatelem Państwa zatrudniającego w czasie gdy zostało wszczęte postępowanie;
- (b) w czasie gdy kontrakt został zawarty indywidualna osoba nie była ani obywatelem Państwa sądu orzekającego ani stałym mieszkańcem tego Państwa; lub
- (c) strony kontraktu pisemnie ustaliły inaczej, chyba że zgodnie z prawem Państwa sądu orzekającego, sądy tego Państwa posiadają wyłączną jurysdykcję z racji zakresu przedmiotowego.

3. Jeżeli praca świadczona jest na rzecz urzędu, agendy lub innej instytucji, o której mowa w Artykule 7, to paragrafy 2 (a) i (b) niniejszego Artykułu będą miały zastosowanie tylko wówczas, jeżeli w czasie zawarcia kontraktu indywidualna osoba miała stałe miejsce zamieszkania w Państwie, które ją zatrudnia.

Artykuł 6

1. Umawiające się Państwo nie może powoływać się na immunitet od jurysdykcji sądu innego Umawiającego się Państwa, jeżeli ma ono udział wraz z jedną lub więcej prywatnymi osobami w spółce, stowarzyszeniu lub

innej osobie prawnej mającej swoją siedzibę, zarejestrowane biuro lub główne miejsce prowadzenia przedsiębiorstwa na terytorium Państwa sądu orzekającego, a postępowanie dotyczy, w sprawach wynikających z tegoż udziału, stosunku pomiędzy tym Państwem z jednej strony, a tą osobą prawną bądź którymkolwiek uczestnikiem z drugiej strony.

2. Paragraf 2 nie będzie miał zastosowania jeżeli pisemnie ustalono co innego.

Artykuł 7

1. Umawiające się Państwo nie może powoływać się na immunitet od jurysdykcji sądu innego Umawiającego się Państwa, jeżeli posiada ono na terytorium Państwa sądu orzekającego biuro, agencję lub inne przedsiębiorstwo poprzez które prowadzi ono w taki sam sposób jak osoba prywatna działalność przemysłową, handlową lub finansową, a postępowanie dotyczy tej działalności biura, agencji lub przedsiębiorstwa.

2. Paragraf 1 nie będzie miał zastosowania, jeżeli stronami sporu są Państwa, lub jeżeli strony pisemnie postanowiły inaczej.

Artykuł 8

1. Umawiające się Państwo nie może powoływać się na immunitet od jurysdykcji sądu innego Umawiającego się Państwa, jeżeli postępowanie dotyczy:

(a) patentu, wzoru przemysłowego, znaku firmowego, znaku usługowego lub innego podobnego prawa, o które w Państwie sądu orzekającego ubiegano się, zarejestrowano lub zdeponowano je, albo jest ono chronione w inny sposób, a w odniesieniu do którego Państwo to ubiega się o nie, bądź jest jego właścicielem;

(b) domniemanego naruszenia przez nie na terytorium Państwa sądu orzekającego takiego prawa należącego do osoby trzeciej, a chronionego w tym Państwie;

(c) domniemanego naruszenia przez nie na terytorium Państwa sądu orzekającego prawa autorskiego należącego do osoby trzeciej, a chronionego w tym Państwie;

(d) prawa posługiwania się nazwą firmową w Państwie sądu orzekającego.

Artykuł 9

1. Umawiające się Państwo nie może powoływać się na immunitet od jurysdykcji sądu innego Umawiającego się Państwa, jeżeli postępowanie dotyczy:

(a) jego praw lub udziałów w, korzystaniu przez nie z, lub posiadania przez nie mienia nieruchomego; albo

(b) jego zobowiązań powstałych z jego praw lub udziałów w, korzystaniu przez nie z, lub posiadania przez nie, mienia nieruchomego, a mienie to znajduje się na terytorium Państwa sądu orzekającego.

Artykuł 10

Umawiające się Państwo nie może powoływać się na immunitet od jurysdykcji sądu innego Umawiającego się Państwa, jeżeli postępowanie dotyczy prawa odnoszącego się do mienia ruchomego lub nieruchomego powstałego wskutek sukcesji, darowizny lub porzucenia mienia.

Artykuł 11

Umawiające się Państwo nie może powoływać się na immunitet od jurysdykcji sądu innego Umawiającego się Państwa w postępowaniu o zadośćuczynienie za uszkodzenie ciała lub naprawienia szkody wyrządzonej w mieniu materialnym, jeżeli fakty powodujące owe uszkodzenie lub szkodę miały miejsce na terytorium Państwa sądu orzekającego, oraz jeżeli sprawca uszkodzenia lub szkody był obecny na tymże terytorium w czasie gdy fakty te miały miejsce.

Artykuł 12

1. W wypadku gdy Umawiające się Państwo wyraziło pisemną zgodę na poddanie sporu pod arbitraż powstałego lub mogącego powstać na tle sprawy cywilnej lub handlowej, to wówczas Państwo to nie może powoływać się na immunitet od jurysdykcji sądu innego Umawiającego się Państwa z uwagi na terytorium, albo zgodnie z prawem, z którym miał miejsce arbitraż lub będzie miał miejsce w odniesieniu do wszelkiego postępowania co do:

(a) ważności lub interpretacji umowy arbitrażowej;

(b) postępowania arbitrażowego;

(c) uchylenia orzeczenia, chyba że umowa arbitrażowa przewiduje inaczej.
2. Paragraf 2 nie będzie miał zastosowania do umowy arbitrażowej zawartej pomiędzy państwami.

Artykuł 13

Paragraf 1 Artykułu 1 nie będzie miał zastosowania w wypadku gdy Umawiające się Państwo stwierdzi w trakcie postępowania toczącego się przed sądem innego Umawiającego się Państwa, w którym nie jest ono stroną, że ma ono prawo lub udziały w mieniu będącym przedmiotem postępowania, a występują takie okoliczności, że przysługiwałby im immunitet, gdyby postępowanie zostało wszczęte przeciwko niemu.

Artykuł 14

Nic nie będzie poczytywane w niniejszej Konwencji jako stanowiące przeszkodę dla sądu Umawiającej się Strony dla sprawowania przez niego zarządu, nadzoru lub ustanowienia zarządu nad takim mieniem jak mienie powiernicze lub mienie bankruta, wyłącznie z uwagi na fakt, że inne Umawiające się Państwo ma prawo lub udział w tym mieniu.

Artykuł 15

Umawiającemu się Państwu przysługuje immunitet od jurysdykcji sądów Umawiającej się Strony jeżeli postępowanie nie spełnia przesłanek zawartych w Artykułach 1 do 14: sąd uchyli się od rozpoznawania takiego postępowania nawet jeżeli Państwo to się nie stawi.

Rozdział II

Zasady proceduralne

Artykuł 16

1. W postępowaniu przeciw Umawiającemu się Państwu w sądzie innego Umawiającego się Państwa będą stosowane następujące zasady.
2. Właściwe władze Państwa sądu orzekającego prześlą
 - oryginał lub odpis dokumentu na podstawie którego zostało wszczęte postępowanie;
 - odpis jakiegokolwiek zaocznego orzeczenia wydanego przeciw Państwu będącym pozwanym w tymże postępowaniu, drogą dyplomatyczną do

Ministerstwa Spraw Zagranicznych pozwanego Państwa celem dalszego jego przekazania właściwym władzom, gdy będzie to stosowne. Tymże dokumentom towarzyszyć będzie, o ile zajdzie taka konieczność, tłumaczenie na język urzędowy lub na jeden z języków urzędowych Państwa pozwanego.

3. Doręczenie dokumentów, o których mowa w paragrafie 2 uznaje się za dokonane po ich otrzymaniu przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych.

4. Termin wniesienia przez Państwo stawiennictwa lub środka odwoławczego przeciw jakiegokolwiek orzeczeniu zaocznemu rozpoczyna swój bieg po dwóch miesiącach od dnia, w którym dokument na podstawie którego wszczęto postępowanie lub odpis orzeczenia został otrzymany przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych.

5. Jeżeli w gestii sądu pozostaje wyznaczenie terminu wniesienia stawiennictwa lub środka odwoławczego przeciw orzeczeniu zaocznemu, sąd wyznaczy temu Państwu nie mniej niż dwa miesiące od dnia, w którym dokument na podstawie którego wszczęto postępowanie lub odpis orzeczenia został otrzymany przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych.

6. Uznaje się, że stawiające się Umawiające się Państwo zrzekło się wszelkich zastrzeżeń co do sposobu doręczenia.

7. Jeżeli Umawiające się Państwo nie stawiło się, to orzeczenie zaoczne może zostać wydane przeciw niemu tylko jeżeli zostanie ustalone, że dokument na podstawie którego wszczęte zostało postępowanie został przesłany zgodnie z ustępem 2, oraz że termin na wniesienie stawiennictwa przewidziany w ustępach 4 i 5 został był przestrzegany.

Artykuł 17

Żadne zabezpieczenie, poręczenie lub kaucja, bez względu na to jak by zostały określone, których nie można żądać od obywatela tego Państwa lub od osoby mającej w nim miejsce stałego zamieszkania albo zamieszkującej w nim, nie będzie wymagane od tegoż Umawiającego się Państwa w celu zabezpieczenia zapłaty za koszty lub wydatki sądowe. Państwo będące powodem w sądach innego Umawiającego się Państwa uści wszelkie koszty lub wydatki sądowe za które może ono stać się odpowiedzialne.

Artykuł 18

Umawiające się Państwo będące stroną postępowania przez sądem innego Umawiającego się Państwa nie może zostać poddane jakimukolwiek środkowi przymusu lub karze z racji nieujawnienia lub odmowy ujawnienia jakichkolwiek dokumentów lub innych dowodów. Jednakże sąd może wyciągnąć każdy wniosek jaki uzna za stosowny z racji takiegoż nieujawnienia lub odmowy ujawnienia.

Artykuł 19

1. Sąd, przed którym zostało wszczęte postępowanie którego stroną jest Umawiające się Państwo, na wniosek jednej ze stron, lub jeśli zezwala na to jego prawo krajowe, z własnej inicjatywy odmówi dalszego prowadzenia sprawy lub zawiesi postępowanie, jeżeli inne postępowania pomiędzy tymi samymi stronami, oparte na tych samych faktach i mające taki sam cel:

(a) toczą się przed sądem tego Umawiającego się Państwa, a zostało wszczęte wcześniej;

(b) toczy się przed sądem jakiegokolwiek innego Umawiającego się Państwa, zostało ono wszczęte wcześniej oraz może się ono zakończyć orzeczeniem któremu Państwo będące stroną postępowania musi nadać moc na podstawie Artykułu 20 lub Artykułu 25.

2. Każde Umawiające się Państwo, którego prawo wyposaża sądy w uznanie co do odmowy dalszego prowadzenia postępowania w przypadkach gdy postępowanie pomiędzy tymi samymi stronami w oparciu o te same fakty i mające ten sam cel, a toczące się przed sądem innego Umawiającego się Państwa, może w drodze notyfikacji skierowanej do Sekretarza Generalnego Rady Europy oświadczyć, że jego sądy nie będą związane postanowieniami ustępu 1.

Rozdział III

Moc orzeczenia

Artykuł 20

1. Umawiające się Państwo nada moc orzeczeniu wydanemu przeciw niemu przez sąd innego Umawiającego się Państwa:

(a) jeżeli zgodnie z postanowieniami Artykułów 1 do 13 Państwo to nie mogło powołać się na immunitet jurysdykcyjny; oraz

(b) jeżeli orzeczenie nie może lub nie może być dłużej odkładane w przypadku gdy zostało uzyskane zaocznie, lub jeśli nie podlega ono lub już nie podlega zaskarżeniu bądź jakiegokolwiek innej formie zwyczajnych środków odwoławczych lub uchyleniu.

2. Jednakże Umawiające się Państwo nie jest zobowiązane do nadania mocy takiemu orzeczeniu w wypadku:

(a) gdyby nie było w oczywisty sposób niezgodne z porządkiem publicznym tego Państwa aby tak postąpiło,

lub w okolicznościach gdy żadna ze stron nie miała odpowiedniej możliwości do przedstawienia swojej sprawy;

(b) gdy postępowanie pomiędzy tymi samymi stronami w oparciu o te same fakty i mające ten sam cel:

(i) toczy się przed sądem tego samego Państwa i zostało wszczęte wcześniej;

(ii) toczy się przed sądem innego Umawiającego się Państwa, zostało wcześniej wszczęte oraz może się zakończyć orzeczeniem, któremu Państwo będące stroną postępowania musi nadać moc zgodnie z warunkami zawartymi w niniejszej Konwencji;

(c) gdy rezultat orzeczenia pozostaje w sprzeczności z rezultatem innego orzeczenia wydanego wobec tych samych stron:

(i) przez sąd Umawiające się Państwo, jeżeli postępowanie przed tym sądem zostało wszczęte wcześniej lub gdy drugie orzeczenie zostało wydane zanim orzeczenie spełniło warunki wymienione w ustępie 1 (b);

lub

(ii) przez sąd innego Umawiającego się Państwa, gdy drugie orzeczenie jako pierwsze spełniło wymogi zawarte w niniejszej Konwencji;

(d) gdy postanowienia Artykułu 16 nie były przestrzegane, a Państwo to nie wniosło stawiennictwa lub nie wniosło środka odwoławczego przeciw orzeczeniu zaocznemu.

3. Ponadto, jeżeli chodzi o wypadki przewidziane w Artykule 10, Umawiające się Państwo nie jest zobowiązane do nadania mocy orzeczeniu: (a) jeżeli sądy Państwa sądu orzekającego nie byłyby uprawnione do podjęcia jurysdykcji, gdyby zastosowały *mutatis mutandis*, zasady jurysdykcji (inne niż wymienione w Załączniku do niniejszej Konwencji), które pozostają w mocy w Państwie przeciw któremu jest wydawane orzeczenie: lub

(b) jeżeli sąd, stosując prawo inne niż to które zostałyby zastosowane zgodnie z zasadami prawa prywatnego międzynarodowego tego Państwa, doszedł stosując prawo określone w tych zasadach.

Jednakże Umawiające się Państwo nie może oprzeć się na podstawach odmowy wymienionych w powyższych podustępach (a) i (b), jeżeli jest ono związane umową z Państwem sądu orzekającego o uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń, a orzeczenie spełnia wymóg tej umowy w odniesieniu do jurysdykcji oraz, jeżeli będzie to właściwe, stosowanego prawa.

Artykuł 21

1. Gdy zostało wydane orzeczenie przeciw Umawiającemu się Państwu, a Państwo to nie nada jemu mocy, to stronie żądającej przywołania orzeczenia jest uprawniona, aby właściwy sąd tego Państwa rozstrzygnął zagadnienie, czy powinna zostać nadana moc orzeczeniu na podstawie Artykułu 20. Postępowanie może również zostać wniesione przed sądem tego Państwa przeciw któremu zostało wydane orzeczenie, jeżeli jego prawo na to zezwala.

2. Wyjąwszy przypadki konieczne dla zastosowania Artykułu 20, właściwy sąd tego Państwa nie może rozpatrywać meritum orzeczenia.

3. W przypadku gdy postępowanie zostanie wszczęte przed sądem Państwa na podstawie ustępu 1:

(a) Stronom zostanie stworzona możliwość, aby zostały one wysłuchane w trakcie postępowania;

(b) dokumenty przedłożone przez stronę żądającą przywołania orzeczenia nie będą podlegały legalizacji lub innym podobnym formalnościom;

(c) żadne orzeczenie, zabezpieczenie lub zastaw, bez względu na to jak by było określone, nie będzie wymagane od strony przywołującej orzeczenie z uwagi na jej obywatelstwo, stałe miejsce zamieszkania lub miejsce zamieszkania;

(d) Stronie przywołującej orzeczenie przysługuje pomoc prawna na warunkach nie mniej korzystnych niż mających zastosowanie wobec obywateli tego Państwa, którzy mają w nim stałe miejsce zamieszkania lub miejsce zamieszkania.

4. Przy składaniu dokumentu ratyfikacyjnego, zatwierdzenia lub przystąpienia, każde Umawiające się Państwo wskaże sąd lub sądy, o których mowa w ustępie 1 i poinformuje o tym Sekretarza Generalnego Rady Europy.

Artykuł 22

1. Umawiające się Państwo nada moc ugodzie której jest ono stroną, a która została zawarta przed sądem innego Umawiającego się Państwa w trakcie postępowania; postanowienia Artykułu 20 nie mają zastosowania do takiej ugody.

2. Jeżeli Państwo nie nada mocy ugodzie, to można zastosować postępowanie przewidziane w Artykule 21.

Artykuł 22

Nie mogą być podejmowane żadne środki egzekucyjne lub środki zapobiegawcze przeciwko mieniu Umawiającego się Państwa na terytorium innego Umawiającego się Państwa wyjąwszy przypadki gdy i w stopniu w jakim to Państwo wyrażało na to pisemną zgodę w danym indywidualnym przypadku.

Rozdział IV

Postanowienia fakultatywne

Artykuł 24

1. Pomimo postanowień Artykułu 15, każde Państwo może, przy podpisywaniu niniejszej Konwencji, lub przy składaniu dokumentu ratyfikacyjnego, zatwierdzenia lub przystąpienia, lub w jakimkolwiek

późniejszym terminie, w drodze notyfikacji skierowanej do Sekretarza Generalnego Rady Europy, oświadczyć, że w wypadkach nie podpadających pod Artykuły 1 do 13 . jego sądy będą uprawnione do rozpoznawania postępowania przeciw innemu Umawiającemu się Państwu w stopniu w jakim jego sądy są uprawnione do rozpoznawania postępowania przeciwko Państwom nie będącym Stronami niniejszej Konwencji. Takie oświadczenie pozostanie bez uszczerbku dla immunitetu jurysdykcyjnego z którego korzystają obce państwa w odniesieniu do aktów dokonanych w wykonaniu suwerennej władzy.

2. Sądy Państwa które złożyło oświadczenie przewidziane w ustępie 1 nie będą jednakże uprawnione do rozpoznawania takiego postępowania mogłaby być oparta jedynie na jednej lub więcej podstawach wymienionych w Załączniku do niniejszej Konwencji, chyba że to drugie Umawiające się Państwo podjęło działanie w postępowaniu e odniesieniu do meritum nie sprzeciwiając się uprzednio jurysdykcji tego sądu.

3. Postanowienia Rozdziału II mają zastosowanie do postępowania wszczętego przeciwko Umawiającemu się Państwu zgodnie z niniejszym Artykułem.

4. Oświadczenie złożone na podstawie ustępu 1 może zostać wycofane w drodze notyfikacji skierowanej do Sekretarza Generalnego Rady Europy. Wycofanie nabierze mocy po upływie trzech miesięcy od dnia jego otrzymania, jednakże pozostaje ono bez wpływu na postępowanie wszczęte przed dniem w którym wycofanie nabierze mocy.

Artykuł 25

1. Każde Umawiające się Państwo, które złożyło oświadczenie na podstawie Artykułu 25, w wypadkach nie podpadających pod Artykuły 1 do 13, nada moc orzeczeniu wydanemu przez sąd innego Umawiającego się Państwa, które złożyło podobne oświadczenie;

(a) jeżeli warunki przewidziane w ustępie (b) Artykułu 20 zostały spełnione; oraz

(b) jeżeli poczytuje się że sąd posiada jurysdykcję zgodnie z następnymi ustępami.

2. Jednakże Umawiające się Państwo nie jest zobowiązane do nadania mocy takiemu orzeczeniu:

(a) jeżeli istnieje podstawa odmowy przewidziana w ustępie 2 Artykułu 20;
lub

(b) jeżeli nie były przestrzegane postanowienia ustępu 2 Artykułu 24.

3. Z zastrzeżeniem ustępu 4, będzie się poczytywać, że sąd Umawiającego się Państwa posiada jurysdykcję dla celów ustępu 1 (b);

(a) jeżeli jego jurysdykcja jest uznana zgodnie z postanowieniami umowy której Stronami są Państwo sądu orzekającego i inne Umawiające się Państwo;

(b) jeżeli w wypadku gdy pomiędzy tymi dwoma Państwami nie ma umowy o uznawaniu i wykonaniu orzeczeń w sprawach cywilnych, gdzie sądy Państwa sądu orzekającego byłyby uprawnione do podjęcia jurysdykcji gdyby zastosowały, *mutatis mutandis*, zasady jurysdykcji inne niż wymienione w Załączniku do niniejszej Konwencji, które pozostają w mocy w Państwie przeciw któremu zostało wydane orzeczenie.

Niniejsze postanowienie nie ma zastosowania wobec zagadnień wynikłych z kontraktów.

4. Umawiające się Państwa, złożąwszy deklarację przewidzianą w Artykule 24, mogą w drodze uzupełniającej umowy do niniejszej Konwencji, określić okoliczności w których będzie się poczytywać, że sądy posiadają jurysdykcję dla celów ustępu (b) niniejszego Artykułu.

5. Jeżeli Umawiające się Państwo nie nada mocy orzeczeniu, to można zastosować postępowanie przewidziane w Artykule 21.

Artykuł 26

Pomimo postanowień Artykułu 23, orzeczenie wydane przeciw Umawiającemu się Państwu w odniesieniu do działalności przemysłowej lub handlowej, w którym Państwo działa w taki sam sposób jak osoba prywatna, może zastać wykonane w Państwie sądu orzekającego przeciw mieniu Państwa przeciw któremu wydano orzeczenie, a które jest wykorzystywane wyłącznie w związku z taką działalnością, jeżeli:

(a) zarówno Państwo sądu orzekającego, jak i Państwo przeciwko któremu zostało wydane orzeczenie, złożyły oświadczenie przewidziane w Artykule 24;

(b) postępowanie, które zostało rozstrzygnięte orzeczeniem podpadło pod Artykuł 1 do 13, lub zostało wszczęte zgodnie z ustępami 1 i 2 Artykułu 24;

(c) orzeczenie spełnia wymogi zawarte w ustępie (b) Artykułu 20.

Rozdział V

Postanowienia ogólne

Artykuł 27

1. Dla celów niniejszej Konwencji wyrażenie "Umawiające się Państwo" nie obejmuje jakiejkolwiek osoby prawnej Umawiającej się Strony, która jest od niego odrębna oraz posiada ona zdolność procesową, nawet jeżeli osoba ta została wyposażona w funkcje publiczne.

2. Postępowanie może być wszczynane przeciwko każdej osobie, o której mowa w ustępie 1 przed sądami innego Umawiającego się Państwa w taki sam sposób jak przeciw osobie prywatnej; sądy nie mogą wszczynać postępowania w odniesieniu do aktów dokonanych przez tę osobę w wykonaniu suwerennej władzy (*acta jure imperii*).

3. Postępowanie może być wszczęte przeciw takiej osobie w każdym przypadku tymi sądami, jeżeli, w analogicznych okolicznościach, sądy posiadałyby jurysdykcję gdyby postępowanie zostało wszczęte przeciw Umawiającemu się Państwu.

Artykuł 28

1. Bez uszczerbku dla postanowień Artykułu 27, Państwa składowe Państwa Związkowego nie korzystają z immunitetu.

2. Jednakże Państwo Związkowe będące Stroną niniejszej Konwencji może, w drodze notyfikacji skierowanej do Sekretarza Generalnego Rady Europy, oświadczyć że jego Państwa składowe mogą przywołać postanowienia Konwencji mające zastosowanie wobec Umawiających się Państw, i że mają one takie same obowiązki.

3. W przypadku gdy Państwo Związkowe złożyło oświadczenie zgodnie z ustępem 2, doręczenie dokumentów Państwu Składowemu Związku będzie dokonywane Ministerstwu Spraw Zagranicznych Państwa Związkowego, zgodnie z Artykułem 16.

4. Jedynie Państwo Związkowe jest kompetentne do składania oświadczeń, notyfikacji i informacji przewidzianych w niniejszej Konwencji, i jedynie Państwo Związkowe może być stroną postępowania przewidzianego w Artykule 34.

Artykuł 29

Niniejsza Konwencja nie będzie miała zastosowania do postępowania odnoszącego się do:

- (a) ubezpieczeń społecznych;
- (b) szkód w zakresie spraw jądrowych;
- (c) cel, podatków lub kar pieniężnych.

Artykuł 30

Niniejsza Konwencja nie będzie miała zastosowania do postępowania e odniesieniu do roszczeń wynikłych z działalności statków morskich będących własnością lub eksploatowanych przez Umawiające się Państwo; lub przewozu ładunków i pasażerów przez takie statki lub przewozu ładunków stanowiących własność Umawiającego się Państwa, a przewożonych na pokładzie statków handlowych.

Artykuł 31

Żadne z postanowień niniejszej Konwencji nie będzie wywierało wpływu na immunitety lub przywileje z których korzysta Umawiająca się Strona w odniesieniu do jakiegokolwiek działania lub zaniechania jego sił zbrojnych lub wobec nich gdy znajdują się one na terytorium innego Umawiającego się Państwa.

Artykuł 32

Żadne z postanowień niniejszej Konwencji nie będzie wywierało wpływu na przywileje i immunitety odnoszące się do wykonywania funkcji misji dyplomatycznych i urzędów konsularnych oraz związanych z nimi osób.

Artykuł 33

Żadne z postanowień niniejszej Konwencji nie będzie wywierało wpływu na zawarte lub mające w przyszłości zostać zawarte umowy międzynarodowe w specjalistycznych dziedzinach, które odnoszą się do zagadnień będących przedmiotem niniejszej Konwencji.

Artykuł 34

1. Wszelkie spory mogące powstać pomiędzy dwoma lub więcej Umawiającymi się Państwami co do interpretacji lub stosowania niniejszej Konwencji będą przedkładane Międzynarodowemu Trybunałowi Sprawiedliwości na wniosek jednej ze Stron sporu, lub na podstawie szczegółowego porozumienia, chyba że strony uzgodnią inny sposób pokojowego załatwienia sporu.

2. Jednakże nie może zostać wszczęte postępowanie przed Międzynarodowym Trybunałem Sprawiedliwości odnoszące się do:

(a) sporu dotyczącego zagadnienia powstałego w trakcie postępowania wszczętego przeciw Umawiającemu się Państwu przed sądem innego Umawiającego się Państwa, zanim sąd ten wydał orzeczenie spełniające warunek przewidziany w ustępie (b) Artykułu 20;

(b) sporu dotyczącego zagadnienia powstałego w trakcie postępowania wszczętego przed sądem Umawiającego się Państwa zgodnie z ustępem 1 Artykułu 21, zanim sąd ten wydał ostateczną decyzję w takim postępowaniu.

Artykuł 35

1. Niniejsza Konwencja będzie miała zastosowanie jedynie w odniesieniu do postępowań wszczętych po jej wejściu w życie.

2. W wypadku gdy Państwo stało się Stroną niniejszej Konwencji po jej wejściu w życie, Konwencja będzie miała zastosowanie jedynie w odniesieniu do postępowania wszczętego po jej wejściu w życie wobec tego Państwa.

3. Żadne z postanowień niniejszej Konwencji nie będzie miało zastosowania wobec postępowania wynikłego z lub orzeczeń opartych na działaniach,

zaniechaniach lub faktów sprzed dnia w którym Konwencja została otwarta do podpisu.

Rozdział VI

Postanowienia końcowe

Artykuł 36

1. Niniejsza Konwencja będzie otwarta do podpisu dla Państw członkowskich Rady Europy. Podlega ona ratyfikacji lub zatwierdzeniu. Dokumenty ratyfikacyjne lub zatwierdzenia będą składane u Sekretarza Generalnego Rady Europy.
2. Konwencja wejdzie w życie po upływie trzech miesięcy od dnia złożenia trzeciego dokumentu ratyfikacyjnego lub zatwierdzenia.
3. Dla Państwa-sygnatariusza które ratyfikuje lub zatwierdzi Konwencję w terminie późniejszym, Konwencja wejdzie w życie po upływie trzech miesięcy od dnia złożenia dokumentu ratyfikacyjnego lub zatwierdzenia.

Artykuł 37

1. Po wejściu w życie niniejszej Konwencji, Komitet Ministrów Rady Europy może, na mocy decyzji podjętej w jednomyślnym głosowaniu członków głosujących, zaprosić do przystąpienia do niej każde Państwo nie będące członkiem.
2. Takie przystąpienie będzie dokonywane przez złożenie dokumentu przystąpienia u Sekretarza Generalnego Rady Europy, które nabierze mocy po upływie jednego miesiąca od dnia jego złożenia.
3. Jednakże, jeżeli Państwo, które już przystąpiło do Konwencji notyfikuje Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy swój sprzeciw co do przystąpienia innego Państwa nie będącego członkiem, nim to przystąpienie wejdzie w życie, to Konwencja nie będzie miała zastosowania w stosunkach pomiędzy tymi dwoma Państwami.

Artykuł 38

1. Każde Państwo może przy podpisywaniu albo w momencie składania dokumentu ratyfikacyjnego, zatwierdzenia lub przystąpienia określić terytorium lub terytoria na których niniejsza Konwencja będzie stosowana.

2. Każde Państwo może, przy składaniu dokumentu ratyfikacyjnego, zatwierdzenia lub przystąpienia, bądź w jakimkolwiek późniejszym terminie, w drodze oświadczenia skierowanego do Sekretarza Generalnego Rady Europy, rozszerzyć stosowanie niniejszej Konwencji na każde terytorium lub terytoria wskazane w tym oświadczeniu, za które stosunki międzynarodowe ponosi ona odpowiedzialność, bądź jest upoważniona do zaciągania zobowiązań w jego imieniu.

3. Każde oświadczenie złożone na podstawie poprzedniego paragrafu może być wycofane odnośnie do każdego terytorium wskazanego w owym oświadczeniu, zgodnie z procedurą przewidzianą w Artykule 40 niniejszej Konwencji.

Artykuł 39

Nie dopuszcza się zastrzeżeń do niniejszej Konwencji.

Artykuł 40

1. Każde z Umawiających się Państw może, w takim stopniu w jakim jest tym zainteresowana, wypowiedzieć niniejszą Konwencję w drodze notyfikacji skierowanej do Sekretarza Generalnego Rady Europy.

2. Owe wypowiedzenie nabierze mocy po upływie sześciu miesięcy od dnia otrzymania owej notyfikacji przez Sekretarza Generalnego. Jednakże niniejsza Konwencja będzie w dalszym ciągu miała zastosowanie w odniesieniu do postępowania wszczętego przed dniem w którym wypowiedzenie nabiera mocy, oraz w stosunku do przeczeń owego postępowania.

Artykuł 41

Sekretarz Generalny Rady Europy będzie notyfikował Państwom-Członkom Rady Europy oraz każdemu Państwu, które przystąpiło do niniejszej Konwencji, o:

- (a) każdym podpisaniu;
- (b) złożeniu dokumentu ratyfikacyjnego, zatwierdzenia lub przystąpienia;
- (c) każdej dacie z jaka wchodzi w życie niniejsza Konwencja zgodnie z Artykułem 36 i 37;

- (d) każdej notyfikacji otrzymanej na podstawie postanowień ustępu 2 Artykułu 19;
- (e) każdym powiadomieniu otrzymanym na podstawie postanowień ustępu 4 Artykułu 21;
- (f) każdej notyfikacji otrzymanej na podstawie postanowień ustępu 1 Artykułu 24;
- (g) wycofaniu każdej notyfikacji dokonanej na podstawie postanowień ustępu 4 Artykułu 24;
- (h) każdej notyfikacji otrzymanej na podstawie postanowień ustępu 2 Artykułu 28;
- (i) każdego oświadczenia otrzymanego na podstawie postanowień ustępu 3 Artykułu 37;
- (j) każdym oświadczeniu otrzymanym na podstawie postanowień Artykułu 38;
- (k) jakiegokolwiek notyfikacji otrzymanej na podstawie postanowień Artykułu 40 oraz dniu w którym wypowiedzenie nabiera mocy.

Na dowód czego niżej podpisani, zaopatrzeni w odpowiednie pełnomocnictwa, podpisali niniejszą Konwencję.

Sporządzono w Bazylei dnia 16 maja 1972 roku, w językach angielskim i francuskim, przy czym obydwie teksty mają jednakową moc, w jednym egzemplarzu, który zostanie zdeponowany w archiwach Rady Europy. Sekretarz Generalny Rady Europy udostępni uwierzytelnione odpisy każdemu Państwu Sygnatariuszowi i Państwu przystępującemu.

Załącznik

Podstawy jurysdykcji, o których mowa w ustępie 3, punkcie (a) Artykułu 20, ustępie 2 Artykułu 24 oraz ustępie 3, punkcie (b) Artykułu 25 są następujące:

- (a) obecność na terytorium Państwa sądu orzekającego mienia należącego do pozwanego, lub zajęcie przez powoda znajdującego się tam mienia, chyba że:

- powództwo zostało wniesione w celu dochodzenia praw własnościowych lub posiadania odnośnie tego mienia lub powstało w wyniku innego zagadnienia odnoszącego się do tego mienia, lub
 - mienie stanowi zabezpieczenie długu będącego przedmiotem powództwa;
- (b) obywatelstwo powoda;
- (c) stałe miejsce zamieszkania, zwyczajowego zamieszkania lub zwykłego zamieszkania powoda znajduje się na terytorium Państwa sądu orzekającego, chyba że podjęcie jurysdykcji na takiej podstawie jest dozwolone w drodze wyjątku poczynionego z uwagi na szczególny przedmiot danej kategorii kontraktów;
- (d) fakt, że pozwany prowadził działalność gospodarczą na terytorium Państwa sądu orzekającego, chyba że powództwo powstało w wyniku tej działalności gospodarczej;
- (e) jednostronne wyznaczenie sądu orzekającego przez powoda, zwłaszcza w fakturze. Poczytuje się, iż osoba prawna ma swoje miejsce stałego pobytu lub zwyczajowego zamieszkania w miejscu swojej siedziby, zarejestrowanego biura lub głównego miejsca prowadzenia działalności gospodarczej.

Protokół dodatkowy do Europejskiej Konwencji o Immunitacie Państwa

Państwa Członkowskie Rady Europy, sygnatariusze niniejszego Protokołu, Zwracając uwagę na Europejską Konwencję o Immunitacie Państwa, zwanej dalej "Konwencją", a zwłaszcza na jej Artykuły 21 i 34;

Pragnąc rozwijać prace nad harmonizacją w dziedzinie będącej przedmiotem Konwencji przez uzupełnienie jej postanowieniami o europejskiej procedurze rozstrzygania sporów, uzgodniły co następuje:

Część I

Artykuł 1

1. Jeżeli zostało wydane orzeczenie przeciw Państwu Stronie Konwencji, a Państwo to nie uznaje go za wiążące wówczas stronie powołującej się na to

orzeczenie przysługuje prawo domagania się rozstrzygnięcia kwestii czy orzeczenie to powinno zostać uznane za wiążące zgodnie z Artykułem 20 lub Artykułem 25 Konwencji poprzez wszczęcie postępowania przed:

(a) właściwym sądem tego Państwa, stosując Artykuł 21 Konwencji, lub

(b) Trybunałem Europejskim, utworzonym zgodnie z postanowieniami Części III niniejszego Protokołu, pod warunkiem, że to jest Stroną niniejszego Protokołu i nie złożyło ono oświadczenia, o którym mowa w Części

IV. Wybór pomiędzy tymi dwiema możliwościami będzie ostateczny.

2. Jeżeli Państwo zamierza wsząć postępowanie przed swoim sądem zgodnie z postanowieniami ustępu 1 Artykułu 21 Konwencji, to musi ono zawiadomić o swoim zamiarze Stronę, na korzyść której zostało wydane orzeczenie; wówczas Państwo może wsząć takie postępowanie tylko jeżeli Strona nie wszczęła postępowania przed Trybunałem Europejskim w przeciągu trzech miesięcy od otrzymania zawiadomienia.

Po upływie tego okresu, Strona, na której korzyść wydane zostało orzeczenie nie będzie mogła wsząć postępowania przed Trybunałem Europejskim.

3. Wyjąwszy stopień w jakim konieczne to będzie dla zastosowania Artykułów 20 i 25 Konwencji, Trybunał Europejski nie może rozpatrywać meritum orzeczenia.

Część II

Artykuł 2

1. Wszelkie spory mogące powstać pomiędzy dwoma lub więcej Państwami-Stronami niniejszego Protokołu co do interpretacji lub stosowania Konwencji będą przedkładane na wniosek jednej ze Stron sporu lub na mocy specjalnego porozumienia, Trybunałowi Europejskiemu, utworzonemu zgodnie z postanowieniami Części III niniejszego Protokołu. Państwa-Strony niniejszego Protokołu zobowiązują się poddawać takiego sporu innemu sposobowi rozstrzygania.

2. Jeżeli spór dotyczy kwestii powstałej w związku z postępowaniem wszczętym przed sądem jednego Państwa-Strony Konwencji przeciw innemu Państwu-Stronie Konwencji, lub kwestii powstałej w związku z postępowaniem wszczętym przed sądem Państwa-Strony Konwencji zgodnie z Artykułem 21 Konwencji, to nie może on zostać przedłożony Trybunałowi Europejskiemu dopóki sąd nie podejmie ostatecznej decyzji w takim postępowaniu.

3. Nie może być wszczynane przed Trybunałem Europejskim postępowanie dotyczące sporu co do orzeczenia, który to spór został przezeń rozstrzygnięty, bądź też jest on zobowiązany do rozstrzygnięcia go na podstawie Części I niniejszego Protokołu.

Artykuł 3

Żadne z postanowień niniejszego Protokołu nie będzie interpretowane jako stanowiące przeszkodę, aby Trybunał Europejski rozpatrywał jakikolwiek spór, mogący powstać pomiędzy dwoma lub więcej Państwami-Stronami Konwencji, co do jej interpretacji lub stosowania, a który mógłby zostać mu przedłożony na podstawie specjalnego porozumienia, nawet jeżeli Państwa te lub którekolwiek z nich nie jest Stroną niniejszego Protokołu.

Część III

Artykuł 4

1. Ustanawia się Trybunał Europejski do Spraw Immunitetu Państwa do rozstrzygania przedłożonych mu spraw zgodnie z postanowieniami części I i II niniejszego Protokołu.

2. Trybunał Europejski składa się z Członków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, a w odniesieniu do każdego Państwa nie-członkowskiego Rady Europy, które przystąpiło do niniejszego Protokołu, z osoby posiadającej kwalifikacje wymagane od członków tegoż Trybunału, wyznaczonej przez rząd tego Państwa na okres dziewięciu lat, w porozumieniu z Komitetem Ministrów Rady Europy.

3. Przewodniczącym Trybunału Europejskiego będzie Przewodniczący Europejskiego Trybunału Praw

Człowieka.

Artykuł 5

1. Gdy zostanie wszczęte postępowanie przed Trybunałem Europejskim zgodnie z postanowieniami Części I niniejszego Protokołu, Trybunał Europejski będzie się składał z Izby złożonej z siedmiu członków. Jako członkowie Izby z urzędu zasiadają członek Trybunału Europejskiego będący obywatelem Państwa przeciw któremu zostało wydane orzeczenie oraz członek Trybunału Europejskiego będący obywatelem Państwa sądu orzekającego, lub, gdyby nie było takiego członka w jednym lub drugim wypadku, osoba wyznaczona przez rząd Państwa zainteresowanego w zasiadaniu w charakterze członka Izby. Nazwiska pozostałych pięciu członków zostaną wybrane w drodze losowania przez Przewodniczącego Trybunału Europejskiego w obecności Sekretarza.

2. Gdy zostanie wszczęte postępowanie przed Trybunałem Europejskim zgodnie z postanowieniami Części II niniejszego Protokołu, Izba zostanie ukonstytuowana w sposób przewidziany w poprzednim ustępie. Jednakże jako członkowie z urzędu zasiadą członkowie Trybunału Europejskiego będący obywatelami Państw Stron sporu lub gdyby nie było takiego członka, osoba wyznaczona przez rząd Państwa zainteresowanego w zasiadaniu w charakterze członka Izby.

3. Gdy sprawa tocząca się przed Izbą wyłania poważną kwestię dotyczącą interpretacji Konwencji lub

niniejszego Protokołu, Izba może w każdej chwili zrzec się jurysdykcji na rzecz Trybunału Europejskiego obradującego na sesji plenarnej. Zrzeczenie się jurysdykcji jest obowiązkiem w wypadku, gdy rozstrzygnięcie takiej kwestii mogłoby zakończyć się niezgodnie z orzeczeniem uprzednio wydanym przez Izbę lub przez Trybunał Europejski obradujący na sesji plenarnej. Zrzeczenie się jurysdykcji jest ostateczne.

Uzasadnienie decyzji o zrzeczeniu się jurysdykcji nie jest wymagane.

Artykuł 6

1. Trybunał Europejski rozstrzyga wszelkie spory co do posiadania przez Trybunał jurysdykcji.

2. Rozprawy przed Trybunałem Europejskim są jawne, chyba że z uwagi na wyjątkowe okoliczności, Trybunał postanowi inaczej.
3. Orzeczenia Trybunału Europejskiego, podjęte większością głosów obecnych członków, będą ogłaszane na publicznym posiedzeniu. Do orzeczenia Trybunału Europejskiego sporządza się uzasadnienie. Jeżeli orzeczenie nie wyraża w całości lub w części jednomyślnej opinii Trybunału Europejskiego, to każdemu członkowi przysługuje prawo sporządzenia odrębnej opinii.
4. Orzeczenia Trybunału Europejskiego są ostateczne i wiążące dla stron.

Artykuł 7

1. Trybunał Europejski opracuje swój regulamin oraz ustali swoją procedurę.
2. Sekretarz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka zabezpieczy Sekretariat Trybunału Europejskiego.

Artykuł 8

1. Bieżące koszty działalności Trybunału Europejskiego ponosi Rady Europy. Państwa nie-członkowskie Rady Europy, które przystąpiły do niniejszego Protokołu, będą uczestniczyły w kosztach w sposób, w jaki zadecyduje Komitet Ministrów, po uzgodnieniu z tymi Państwami. Członkowie Trybunału Europejskiego otrzymają wynagrodzenia za każdy dzień pełnienia obowiązków, które zostanie określone przez Komitet Ministrów.

Część IV

Artykuł 9

1. Każde Państwo może w drodze notyfikacji skierowanej do Sekretarza Generalnego Rady Europy w chwili podpisywania niniejszego Protokołu, lub przy składaniu dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia lub przystąpienia, oświadczyć, że będzie związane jedynie Częściami II do V niniejszego Protokołu.
2. Taka notyfikacja może zostać cofnięta w każdym czasie.

Część V

Artykuł 10

1. Niniejszy Protokół jest otwarty do podpisu dla Państw członkowskich Rady Europy, które podpisały Konwencję. Podlega on ratyfikacji lub przyjęciu. Dokumentu ratyfikacyjnego lub przyjęcia składa się Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy.
2. Niniejszy Protokół wejdzie w życie po upływie trzech miesięcy od dnia złożenia piątego dokumentu ratyfikacyjnego lub przyjęcia.
3. Dla Państwa-sygnatariusza, które ratyfikuje lub przyjmie Protokół w późniejszym terminie, Protokół wejdzie w życie po upływie trzech miesięcy od daty złożenia dokumentu ratyfikacyjnego lub przyjęcia.
4. Państwo członkowskie Rady Europy nie może ratyfikować lub przyjąć niniejszego Protokołu bez uprzedniego ratyfikowania lub przyjęcia Konwencji.

Artykuł 11

1. Państwo które przystąpiło do Konwencji może przystąpić do niniejszego Protokołu po wejściu w życie Protokołu.
2. Takie przystąpienie będzie dokonane w drodze złożenia dokumentu przystąpienia Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy, które stanie się skuteczne po upływie trzech miesięcy od daty jego złożenia.

Artykuł 12

Nie dopuszcza się zastrzeżeń do niniejszego Protokołu.

Artykuł 13

1. Każde Umawiające się Państwo może, w zakresie jego dotyczącym, wypowiedzieć niniejszy Protokół w drodze notyfikacji skierowanej do Sekretarza Generalnego Rady Europy.
2. Wypowiedzenie takie stanie się skuteczne po upływie sześciu miesięcy od dnia otrzymania takiej notyfikacji przez Sekretarza Generalnego. Jednakże niniejszy Protokół będzie w dalszym ciągu miał zastosowanie w odniesieniu do postępowań wszczętych zgodnie z postanowieniami Protokołu przed data w której wypowiedzenie staje się skuteczne.

3. Wypowiedzenie Konwencji automatycznie pociąga za sobą wypowiedzenie niniejszego Protokołu.

Artykuł 14

Sekretarz Generalny Rady Europy powiadomi w drodze notyfikacji Państwa członkowskie Rady Europy oraz każde Państwo, które przystąpiło do niniejszego Protokołu, o:

- (a) każdym podpisaniu niniejszego Protokołu;
- (b) złożeniu każdego dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia lub przystąpienia;
- (c) każdej dacie wejścia w życie niniejszego Protokołu zgodnie z Artykułami 10 i 11;
- (d) każdej notyfikacji otrzymanej na podstawie postanowień Części IV oraz o cofnięciu takiej notyfikacji;
- (e) każdej notyfikacji otrzymanej na podstawie postanowień Artykułu 13 oraz dacie, w której takie wypowiedzenie staje się skuteczne.

Na dowód czego niżej podpisani, będąc w tym celu należycie upoważnieni, podpisali niniejszy Protokół.

Sporządzono w Bazylei dnia 16 maja 1972 roku, w językach angielskim i francuskim, przy czym obydwa teksty mają jednakową moc, w jednym egzemplarzu, który zostanie złożony w archiwach Rady Europy.

Sekretarz Generalny Rady Europy przekaże uwierzytelnione odpisy każdemu Państw-Sygnatariuszy i Państw przystępujących.